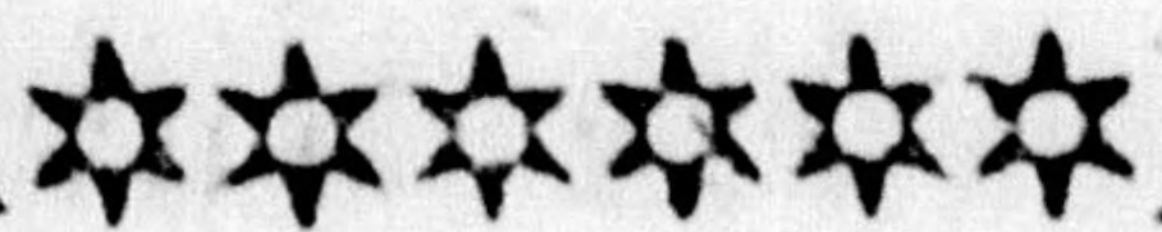

Nro. 41.

A' FELS. CSÁSZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken November 20-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Közelébbi újságunkban tsak röviden említettük vala, hogy a' Hertzeg Schwarzenberg vezérlése alatt lévő *Austriai* armádának fő hadi szállása November 2-dikán *Bielskben*, annak előljáró tsapatja pedig *Orlában* volt légyen. Most már bővebb és hivatal szerént való tudósítást is kapunk ugyan ezen armádától, melyben a' November 7-dikéig történt dolgok adattatnak elő, és a' mellynek summássan ez a' foglalata: —,

„Az *Austriai* és *Szakszoniai* egyesült seregek az ő *Biala* mellett *Oktober* 19-dikén történt verekedésnek után a' *Bug* vizének bal partjain magokat a' hosszas fáradsagból kinyúgodván, s ott az *Austriai* és *Frantzia* segítő seregeket

magokhoz bévárván, 's égyzersmind az ellen-
 ségnek *Bresc* felől *Pruszána* felé való nyomúlá-
 sát is eszekbe vévén, a' *Bug* vizén azonnal ál-
 tal mentek és *Drohyczin* mellett lógerbe szállot-
 tak. Innen 31-dikben jobbra *Simpatice* felé fog-
 ván az ármáda, annak előljáró tsapatja *Wisoki*
 mellett számos ellenséges tsapatra talált, mel-
 lyel a' *Blankenstein* Huszárok a' Májor *St. Quen-*
tin vezérlése alatt mind addig verekedtek, míg
 déltájban segítségek érkezvén, a' nagy számú
 ellenséget vissza verhettek. Az ellenség akkor
Slonim felé vonván-el magát, az ő kergetésére
Hertzeg Schwartzenberg is sietve útnak indúlt.
Gen. Feöhlich az alatt oldalfélt de az ármádával
 egyenlő sebességgel nyomúlván előre, a' *Blan-*
kenstein és *Lichtenstein* Huszárok között egy
 Svadront, mint hátúljáró tsapatot *Czeremka* ne-
 vű faluban hátra hagyott, mellyel magát a'
 Májor *Seidlitz* vezérlése alatt egy Szakszoniai
 csoport is össze tsatolta. A' leg hátúl menő
 két tzúg Huszárokat 400 Kozákok, 's még egy
 más majd annyi számú ellenséges tartalék tso-
 port, nem soká nagy tüzességgel megtámadták:
 de mind addig védelmezte magát a' marok hu-
 szárság a' nagy sokaság ellen, míg Kapitány
Gróf Belleroup más két tzúgokkal, és Májor
Seidlitz 50 Szakszóniai Ulánusokkal segítségekre
 érkezvén, őket kivágták az ellenség között. Má-
 jor *Seidlitzet* lelőtte a' lováról egy ellenséges
 plenkírozó: de a' kiért boszszút állottak az ő
 Ulánusai és a' mi Huszárjaink, a' kik a' Kozá-
 kokat 1/4 órányira kergetvén, sokat megöltek és
 17-tet elfogtak közöttök. —

„Mint hogy az ellenség, mint hallatott, *Szlaimen* által útját *Niesvietz* felé vette vala: ehez-képpest seregeink is *Bielsk*ből és *Orláb*ból tovább indulván, November 4-dikén a' *Narew* vizén által mentek, 's az ellenségnek utánna menvén, 8-dikban *Wolkowskibe* szándékoztak útjokat venni.

Orosz Birodalom.

A' közelébb költ Magyar Kurir 366-ik lapján említődött, hogy a' Frantzia ármádáknak Moskauba való bemenetelektől fogva Oktober' 18-dikáig semmi tsata nem törtent volna az ellenséges két fő ármádáknál, és hogy a' Nápolyi Király ezen napon, ugymint Okt. 18-dikán ditsőséggel fedte légyen bé magát. Ezen tsatáról ilyen Frantzia tudósítás érkezett volt November 5-dikén *Vilnába*: —,

„Oktober' első napjaiban öszsze beszéltek vala a' két ellenséges szélső vígyázók, hogy ne támadják-meg egymást külömben, hanem tsak három órával való felmondás után. A' Kozákok azonközben Oktober 18-dikán reggeli 7 órakor ezen szóval való egyezésnek ereje ellen egy erdőből véletlenül kiütöttek, és a' Generális *Sebastiani* vezérlése alatt lévő könnyű lovas sereg, melly a' Frantzia előljáró ármáda egyik szárnyának éppen a' hegyit formálta, olly hirtelenséggel réá rohantak, hogy ez magát nem elébb, hanem tsak egy negyedrészt órányi távol-ságra szedhette rendbe, 's ezen meglepettetés miatt 12 ágyút és 65 munitziós és bagázsiás szekereket elvesztett. —

„Az ellenség ezen szempillantatnyi nyereséget a' maga hasznára fordítani 's a' *Voronowi* szoros útát a' Frantziáknak oda való érkezéssek

előtt elfoglalni iparkodván, 's ezen céljának elérhetését reménlvén, már most reguláris lovas-ságot és gyalogságot is küldött a' Kozákok által tsináltatott nvílásra: de a' hova azonközben a' Nápolyi Király síetséggel megérkezvén, egyenesen az ellenséges lovasságnak lineájára rohant, és azt 10 vagy 12 réárohanás után által törte. Az ellenséges gyalogság sem járt nagyobb szerentsével; ez, vezérestül együtt, össze vagdaltatott. Ugyan ezen időben hasonló szerentsével vissza veretett egy más Orosz osztály a' Hertzeg *Poniatowszky* vezérlése alatt lévő seregek által. —

„Az Oroszok között két Generálisok maradtak ezen tsatában halva a' tsatázó mezőn, és sok tisztek fogattattak el; a' Frantziák' vesztése, mint mondják, 800 elesett, megsebesedett, vagy elfogattatott emberekre telt. Az elesetek között van Generális *Dery* a' Nápolyi Király ő F. ge Adjutánsa is.“

Az Oroszok is adtak ki a' magok fő hadi szállásokon ezen tsatáról egy hivatal szerént való tudósítást Oktober' 20-dikán, a' melly Orosz tudósításnak foglalatja ennyiben áll: —,

„Az Orosz ármáda Oktober' 18-dikán a' maga tanyájából felkerekedvén, a' maga jobb szárnyával, a' melly lovasság' Generálissa Báró *Benningesen* által vezéreltetik, a' *Czernischna* nevű víz mellett fekvő 50.000 emberekből álló, és a' Nápolyi Király által vezéreltetett Frantzia seregére, *Tarutino* nevű falu mellett rá ütött. Három gyalogseregek, 10 Kozák Regementekkel és 4 reguláris könnyű lovas Regementekkel egyetemben, az alatt, míg az ármádának több része

az országúton ezeknek utánok nyomúlt, szép rendel és tsendességgel, a' kiszabott helyre éjtzakának idején megérkeztek, és egy erdőn, melly őket az ellenségtől elválasztotta, keresztül menvén, Kozák Regimentjeink, mellyek már ekkor az ellenség bal szárnyának háta megett voltak, a' Gróf *Orlow-Denisow* vezérlése alatt erre réá útöttek, 's azonközben azt előlről gyalogjaink is megtámadván, oly tüzesen szembe szállottak a' semmitől nem tartó ellenséggel, hogy ő a' hátráláshoz minden sokáig való ellentállás nélkül hozzá fogott. A' mi könnyű seregeink és ágyúzókink *Woronowo* nevű faluig kergették őtet. Az ő ez napi vesztese 4500 emberekből állott, kik között két ezren fogságra estek, a' többek halva vagy megsebesedve a' tsatázó mezőn maradtak. Az elestek között találtatott Generális *Dery*, a' Nápolyi Király testőrző seregének Komendánsa. Elfogtuk az ellenségnek egész bagázsiáját, a' Nápolyi Király' bagázsiájával, 40 munitziós szekerekkel, 38 ágyúkkal, és egy vasas regiment' zászlójával egyetemben. Több ellenséges Generálisok ölettetek vagy sebesedtek-meg, de a' kiknek neveik még nem tudatnak. A' mi hóltakból és elfogattattakból álló vesztesünk a' 3 százat nem haladja feljúl, de igen sajnóssá teszi azt részünkről a' Generális *Baggohufvudt* elesése, a' ki egy ágyugolyóbis által a' verekedésnek kezdetében éppen akkor ölettegett meg, midőn az ellenségnek bal szárnyát megkerülte. —

Oktober' 19-dikén az Orosz ármádának minden tsapatjainál háláadó imátságok tartattak. Maga Hertzeg *Kutusow*, a' Stábjával és számos Generálisi 's fő tiszti karral, a' testőrző sereg-

nél inneplette ezen napot, a' hova a' *Smolenski Szüz Mária* képe is kivitetett.“

Ugyan ezen Orosz ármádánál és ugyan ezen alkalmatossággal tétettett közönségessé a' következő tudósítás is: —,

„Báró *Winczigerode*, a' Sándor Császár Generáladjutánsa, a' ki egy könnyő Regementekből álló sereggel, a' *Moskauból Petersburg, Jaroslaw,* és *Wladimir* felé menő útakon állott, a' közelébb lefolyt 3 hetek alatt 50 Stáb és egyéb fő tiszteket, 's valami 3000 kőz embereket 's altiszteket fogdosott - el.“

* * *

A' *Woronowi* tsatában a' Nápolyi Király vezérlése alatt Hertzeg *Poniatowszky* is részt vevén a' Lengyel Regementekkel, mint a' *Sléziai* újság leírja e' dolgot, dissősséggel fedték - bé magokat az ő vezérlése alatt lévő tsapatok. A' lévén a' Nápolyi Királytól Hertzeg *Poniatowszki*-re bizattatva, hogy *Czerikow* nevű falut a' *Moskauból Kaluga* felé menő úton foglaljon - el, ő ennek teljesítésére délelőtti 11 órakor 6 ágyúkkal útnak indúlt. Valami egy órányi utazás alatt nem találtak előljáró tsapataink egyéb ellenségre, tsak valami 100 Kozákokra, kiket 50 Lengyel Huszárok azonnal elszélesztették, és elkergettek. A' nevezett falú egy térségben esik, mellyet erdők vesznek körül. Itt minden felé szemünkbe tűntek ez ellenséges lovas tsapatok, kiknek száma a' miénket sokkal fellyűl haladta, de tsakugyan hátat adni kéntelenítették a' miénk előtt. Azután még több gyalogságot és lovas-ságot hozott elő az ellenség, 's minden erővel iparkodott megtartani ezen tanyáját, azért

hogy ez néki igen jó kezügyiben esett. Eszébe
 vévén azonközben a' Hertzeg, hogy a' nevezett
 falú által az ellenség líneájának job szárnya, egy
 erdőtske által pedig a' bal szárnya fedeztetik,
 azonnal ezen támaszpontoknak elfoglalásokra
 határozta magát. Midőn látta volna az ellen-
 ség, hogy elveszteni kénteleníttetik a' falut, azt
 meggyújtotta és felégette, 's úgy hagyta oda.
 A' nevezett erdőt is nem soká elfoglalta egy Ba-
 talionunk. Látván ezen pontoknak elveszését
 az ellenség, ekkor ezen falú és erdő között lé-
 vő ágyúkra rohant 3 lovas regementekkel, de a'
 mellyek ellen Generális *Sulkowszky* a' Hertzeg'
 parantsotjalára 3 Svadronokkal hirtelenséggel
 megjeleuvén, őket olyan tüzesen és szerentsés-
 sen megtámadta, hogy nem tsak vissza veret-
 tettek, hanem igen meg is verettettek, a' melly
 szerentsétlenség érte kiváltképpen az ő *Konno-
 polcsy* nevű Regementjeket. —

„Most már (így folytatja szavait a' tudósí-
 tó) még több erőt hozott elő az ellenség, min-
 den erejét kiállította, hogy elveztett tanyáját
 vissza vehesse és abban megmaradhasson. A'
 falura néhány versben réá ütött mindenkor újabb
 seregekkel, de mind annyiszor vissza kergette-
 tett. Az alatt a' feljebb említett kis erdőt is el-
 töltötték az ellenséges tsapatok, 's minden felé
 kiállították Vadászaikat. Látván H. Poniatowsz-
 ky az ellenségnek sokkal nagyobb számát, pa-
 rantsólt seregeinknek, hogy bajonétokkal üsse-
 nek az ő soraira, mellynek az a' jó következé-
 se lett, hogy az ellenség a' faluból, valami 500
 embereknek elvesztése után ismét kiverettetett.
 Míg ezek az egyik szárnyunkon e'képpen foly"

tak, az alatt a' másik szárnyunknak megkerülésén iparkodtak 3000 Oroszok 10 ágyúkkal: hanem részünkről a' *Tyszkivicz* brigadája, a' mi lovasságunkra előlről, oldalfélt, sőt már hátról is leg nagyobb heveességgel réá rohanó ellen-séget, egymásután husz versben oly hathatósan meg támadta és vissza verte, hogy egy lépésnyi földet is el nem vesztett. A' verekedés hat órát tartott; az igen setét estve és egy nagy záporosó vetett néki véget. Mi egészszen elértük tzelzésünket, minden állásainkat megtartottuk, és elfoglaltuk a' falut, mellynek elfoglalására parantsolatunk volt. Az ellenség' vesztese 500 elfogattatokon kívül, de a' kik olly terhesen meg voltak sebesedve, hogy 3 százan még azon éjjel meghaltak, néhány ezer emberekre számláltatik. Közzülünk elestek 3 másod rangú tiszték, és 160 közemberek; megsebesedtek valami 3 százan. Ez a' ditsősséges nap (így szól a Lengyel tudósító) ismét ditsősséggel fedte - bé se-regeinket és vezéreinket."

Nagy Britannia.

A' Londoni újságok azzal ketsegtetik magókat, hogy az ő hadi hajós legényeiknek nem soká alkalmatosságok leszen megmérkezni a' Frantziákkal, minthogy a' *Basquesi* öbölben (a' *Gascognei* tengeren) egy Frantzia hajós osztály áll készen a' parti battériák védelme alatt, a' melyhez olly közel állapodott meg ugyan azon öbölben egy Anglus hajós osztály, hogy tsak két ágyúlövésnyi távolság van köztök. A' Frantziák már néhány versben adtak olyan jeleket, hogy kedvek van megverekedni, 's tsak az ellenkező szél akadályoztatta őket. — Az ő Osztályok

egy 3 emeletű vagy első nagyságú, öt 74 ágyús, három Fregát, és néhány apróbb, az Anglusoké pedig egy három emeletű, és három 74 ágyús Línea hajóból áll. Melyhez képest itt több mint kétszerre nagyobb erővel vannak a' Frantziák.

Az Anglus szállító hajók 20,000 puskát raktak volt fel hajókra, hogy Spanyol országba vigyék: de meg változott az Országlószék' rendelése, a' melly szerént már most az Orosz Országlószék' számára fognak ezen fegyverek fordíttatni.

A' Londoni leg újabb levelek szerént, Admirális Lord *Bentink* indulófélben volt Petersburg felé, olyan czélzással, hogy az Orosz hajós seregnél szolgálatot tegyen; és az a' hír volt Londonban, hogy a' *Portssmouthi* kikötőhelyben olyan készületek tétettettek, hogy az Orosz hadi hajós sereg, a' *Cronstadti* kikötőhelyből, ha a' szükség kívánni találja, bátorságnak okáért oda jöhessen.

Spanyol Ország.

Itt most úgy állanak minden környülállások, hogy kevés bizonyost lehet kihozni az onnét érkezett tudósításokból. Ide írunk mindent, a' mit a' Frantzia levelek az Anglus újságokból kiadtak: —

„Az Alicantéhez kiszállott Anglus és Spanyol seregek, a' mellyeknek oda tett expedi-tziójoktól sokat lehetett várni, és a' mellyeknek onnét előre nyomúlni, 's a' Marsal *Soult* és *Süchet* ármádájoknak özsze tsatolódásokat meg kellett volna gátolni, még mind az *Alilentei* vár falak' oltalma alatt nyúgosznak munka nélkül. Ezen seregeknek vezérétől Generális *Maitlandtól*

elvette Lord *Wellington* a' vezérséget, 's azolta Generális *Rosz* vezérli az *Alicantei* armádát. Remélni lehet, hogy a' vezérnek megváltozása a' hadi munkákban is változást fog okozni. — Generális *Maitlandot* minden órán várták vissza Londonba, kinek megérkezése kétségkívül nyilvánosabbá fogja tenni azon okokat, melyek Lord *Wellington* arra indították, hogy vegye tőle a' vezérséget. — Északi Spanyolországban nagy erővel kezdettek *Wellington* ellen három tsapatokban előre nyomulni a' Frantziák.

Valami *Siciliai* levelekben ilyen megjegyzéseket olvasunk a' Spanyol környülállásokról, de a' mellyekről előre kell botsátnunk, hogy ezek még a' múlt nyári, t. i. Juliusi és Augustusidolgokat illetik: — A' Frantziák' vesztese a' *Salamankai* verekedésben (Jul. 22-dikén) 10,000 emberekre, az Anglusoké 6000-re tétetett: hanem minthogy ugyan ezen levelekben íratik, hogy az az elő hír, hogy 2 vagy 3 ezer Frantziák az Anglusok előtt az ő fegyvereiket letették 's magokat fogságra adták volna, nem telyesedett-bé; tehát ebből a' következik, hogy a' Frantziák' vesztesit a' nevezett tsatában magok ezen *Siciliai* levelek is 7 vagy leg feljebb 8 ezerre teszik, a' mennyre azt maga az akkori Frantzia fő vezér Marschal *Marmont* is tette volt.

A' *Salamankai* verekedésnek következései közzé tartoztak (így folytatják szavaikat a' *Siciliai* tudósítások), hogy *Josef* Király 20 ezer emberekből álló armádával *Madridot* oda hagyván, oda Lord *Wellington* Augustus 12-dikén bément. Lord *Wellington* úgy lévén tudósítatva, hogy *Jósef* Király olyan parantsolatott küldött volna *Sevillába* Marschal *Soulthoz*, hogy armádájának egy részével *Extremadurából* *Talaverán* által *Madridba*, a' más részével pedig *Andujáron* és *Toledón* által hasonlóképpen *Madridba* jőjjön, tehát ő (t. i. *Wellington*) ezen tudósítás szerint *Toledóba* ment seregeivel, oda várván híjába *Andalusiából* a' *Soult* armádáját, a' melly idő alatt a' Király és *Suchet* armádáji a' *Valencziai* hatá-

rokon magokat össze tsatolták, a' hova nem soká Soult is megérkezett, de nem a' *Tolédói* úton, a' hol őtet *Wellington* várta, hanem a' *Grenádain*. A' *Frantzia* armádáknak így módon történt egyesülések okozta, hogy a' *Spanyol Ország* őszék még eddig semmi mozdulásokat nem tett az erant, hogy *Kadikszból Madridba* által menni szándékozna, sőt *Wellington* maga is azt tanátsolta a' *Madridiaknak*, hogy még most csak a' *Kadikszban* tartózkodó *Corteseknek* engedelmeskedjenek.

A' leg újabb újságaink ezek.

A' *Béisi* német levelekben olvassuk, hogy a' *Frantzia* armáda *Smolensk* városán által folytatja hátrálását, a' nyilatkozatások szerint oly célzással, hogy *Vilna* és *Petersburg* között alapodjék - meg. — A' *Marschal St. Cyr* armádája az *Oktober 18* és *19-dikén* *Póloczk* mellett történt veresédek után a' *Dünán* által *Kamienhez* jönni kényszerítettett, a' hol *20-dikban* ismét veresedés volt, mellyben a' *Bavariai* katonák magokat ismét megkülönböztették. Az alatt *Marschal Victor* is megérkezett az armádájával, 's mind ezek a' seregek magokat össze tsatolták, hogy ismét megtámadólag fogjanak *Pólotzknál* a' hadi munkához, a' hol most *Gróf Wittgenstein* tanyázik.

*

*

Ma a' *Fr.* nagy armáda *25-dik Bülletinje* is kezünkhöz érkezék. Ebben már többire írt dolgok vannak. Ennyiben áll: —,

„*Roilskoe*, *Oktober 20-dikán*. Minden betegekink elküldettek *Okt. 15. 16. 17. és 18-dik* napjain a' *Moskai* ispotályokból *Moshaisk* és *Smolensk* felé. Munitziós és puskaaporos szekereink az itt találtakkal együtt, *15-dikben* elküldettettek innét; hasonlóképpen a' sok ritkaságok és győzedelmi jelek is, mellyek már bepakoltatva voltak. Az armáda parantsolatot kapott, hogy *20 napra* való kétizersültet vegyen magához, 's az indulásra készzen álljon; a' *Császár* valósággal el is hagyta *Moskaut 19-dikben*, a' midőn a' fő hadi szát.

lés *Desnába* tétetett által. A' *Kreml* megerősítettet és ágyúkkal megrakattatott; de egyszersmind el is mínáztatott, hogy felvettetődhessen. Némelyek úgy vélekednek, hogy a' Császár *Tula* és *Kaluga* felé utazik, hogy ott teleljen, 's Moskauban csak a' *Kreml* tartja a' télen elfoglalva. —

„Mások azt tartják (ezek, mint a' következő megmutatta jobban is eltalálták a' dolgot), hogy a' *Kreml* puszkapor által felvettetődik, a' közönséges épületek meggyújtattatnak, és az armáda Lengyel Országhoz fog közelíteni, hogy egy barátságos országban telelhessen, hogy a' *Dantzka*, *Kownoi*, *Vilnai*, és *Minski* magazinumokból mindent könnyebben kaphasson, és hogy az armáda magát a' hadi fáradságból ki nyugodhassa.

„Az ellenség sokat dolgozik a' Kozákokkal, a' kik lovasságainkat nyughatatlankodtatják; előlmenő lovas tsapatunkra rá rontott *Winkowo* mellett egy ilyen Kozák tsorda, a' melly már a' lógerünkbe volt, minekelőtte katonáink lovaik hátára felkaphattak volna, a' kik között valami 100 ember fogságra esett; a' Gen. *Sebastiani* serege' bagázsias szekerei között 100-zat elfogtak a' Kozákok. A' Nápolyi Királynak azonközben tudtára esvén a' dolog, azonnal előre sietett a' Vasasokkal és Karabélyosokkal, 's négy elleuséges Batalionokat, mellyek a' Kozákok' segítségére jöttek meg szemlélvén, őket össze darabolta. Gen. *Dery* a' Király Adjutánsa, egy vitéz tiszt ezen tsatában elesett, a' melly betsületére szolgál a' Karabélyosoknak. Az egész armáda útban van. —

„Az idő igen szép, olyan mint Frantzia Országban Oktoberben szokott lenni, vagy talám még valamivel melegebb. De November' első napjaiban bé fog a' hideg állani. Mindezek azt mutatják, hogy téli szállásokról keljen gondoskodnunk, a' mire kivált lovasságunknak szüksége van. A' gyalogság kipihente magát Moskauban, és igen jó állapotban van.